

Debatkritikernes dukseregler gælder ikke på nettet

Rønlev, Rasmus

Published in:
RetorikMagasinet

Publication date:
2013

Document version
Også kaldet Forlagets PDF

Citation for published version (APA):
Rønlev, R. (2013). Debatkritikernes dukseregler gælder ikke på nettet. *RetorikMagasinet*, 22(87), 18-20.

Debatkritikernes dukseregler gælder ikke på nettet

Netdebat er normalt et udskældt fænomen. Men på Bizarro World Wide Web er alting omvendt. Her er de uskikke som netdebatter typisk klandres for, tværtimod skikke som kan have konstruktive retoriske funktioner.

Mudderpøl. Gabestok. Kommentarkloak. Når journalister skriver om debatter på nettet, har udskældt barn mange navne. Den typiske journalistiske vinkel er at netdebatter er mere præget af postulater og personangreb end argumenter og respekt. Meget anderledes lyder konklusionerne ikke i den eksisterende forskning på området. Oftest har det nemlig vist sig at der er langt fra udbredte akademiske

kvalitetskriterier for offentlig debat til gængs praksis på nettet. Faktisk er netdebatters begrædeligt begrænsede kvaliteter så veletableret en præmis at det satiriske netsted Rokokoposten i september 2011 kunne publicere følgende fiktive nyhed: "Som de første nogensinde har danske forskere identificeret en politisk debat på en webavis hvor flere deltagere fremsatte originale synspunkter og behandlede modparten med respekt."

Kort sagt, journalister, forskere og satirikere er enige: Netdebat er slet debat. Og bevares, man skal ikke have scrollet sig gennem mange kommentarspor på nettet for at være tilbøjelig til at give dem ret. Men frem for at gentage kritikernes beklagende "o tempora, o mores" udsiger denne artikel i stedet et begejstret "hvilke tider, hvilke glæder!". Dette er en legende rejseberetning fra en parallel Bizarro World hvor der er vendt op og ned på alting. På Bizarro World Wide Web er de uskikke som netdebatter almindeligvis får kritik for, nemlig skikke

som kan tjene konstruktive retoriske funktioner.

Bizarro debatskik #1: Når netdebat er andet end argumenter og afvejning

Blandt forskere der interesserer sig for demokrati, debat og webmedier, er den mest udbredte kritik af debatten på nettet at den generelt byder på alt for lidt og alt for ringe 'deliberation', dvs. en kvalificeret og respektfuld offentlig afvejning af argumenter der kan danne grundlag for samfundsmæssige beslutninger og handlinger.

Men netdebat indebærer mere end deliberation om hvad vi skal gøre i fællesskab. Nogle gange – hvis ikke hele tiden – indebærer debatten også en forhandling af hvem 'vi' er. I en artikel fra 2011 undersøger retorikerne Hamilton Bean, Lisa Keränen og Margaret Durfy fx hvordan national identitet blev forhandlet på nettet i kølvandet på terrorangrebet i London i 2005. De tre retoriske kritikere analyserer nyhedsdækningen og debatten på britiske

En flodbølge af kommentarer skyllede ind over den studerende Sofie V. Jensen da hun sidste år skrev et debatindlæg om at være fattig på politiken.dk. Men i nettets omvendte verden druknede de mange fjendtlige kommentarer hende ikke – i stedet fik hun mere opmærksomhed. *Polfoto*

og amerikanske nyhedssites og blogs efter at bombeeksplosioner i tre undergrundstog og en dobbeltdækker havde dræbt et halvt hundrede mennesker. Den overordnede konklusion lyder at briterne og ikke mindst borgerne i London blev omtalt som ”ukuelige”. De fleste politikere, journalister og bloggere gentog igen og igen at folk havde reageret med sindsro, styrke og ”stiff upper lips”. Kun enkelte kommentatorer var uenige og mente fx at de bunker af efterladte klipklappere man efter angrebet fandt i undergrundsbanen, indikerede at folk havde løbet for livet med alt andet end stoisk ro.

Bean, Keränen og Durfy viser at denne forhandling af kollektiv identitet var fyldt med fortællinger, følelser og implicite forestillinger og intet havde at gøre med deliberation. I studier som dem der eksisterer flest af inden for forskning i netdebat, ville den derfor enten blive ignoreret eller kritiseret. Her er udgangspunktet nemlig næsten altid at god netdebat er lig med deliberation, slut prut, hvorfor

det er hvad forskerne leder efter – og skuffes over ikke at finde. Men i retoriikkens Bizarro World har netdebat ikke kun én funktion, og som Bean, Keränen og Durfy minder os om, kan fx fællesskabets besindelse på sig selv være lige så relevant og legitim som argumenter og afvejning.

Bizarro debatskik #2: Når trolling forstyrrer og opdrager

En anden gængs kritik af netdebatter er at de alt for ofte afspores af anonyme absurditeter og perfide personangreb. Skal man tro kritikerne, er såkaldt ’trolling’ skyld i at mange debatter kører i grøften på nettet. Agnete Christiansen og Peter Maul, begge kandidatstuderende i retorik ved Københavns Universitet, har netop færdiggjort en undersøgelse af trolling ud fra et retorisk perspektiv. ”Essensen i trolling er at man prøver at få nogen til at bide på krogen. Man vil gerne have en reaktion,” forklarer Agnete Christiansen. Når man troller, er målet at narre andre til at tage det man skriver,

---

FAKTABOKS

The Bizarro World er en fiktiv planet i tegneserien *Superman*. Planeten går også under navnet Htrae (Earth stavet bagfra), er firkantet og underlagt en lov hvis første sætning lyder: ”Us do opposite of all Earthly things!” I amerikansk populærkultur bruges termen ”Bizarro World” – ofte humoristisk – om parallelverdener hvor alting er omvendt.

(Kilde: en.wikipedia.org)

---

for pålydende og få dem til at reagere på det, enten positivt eller negativt.

Et eksempel på trolling, som Agnete Christiansen og Peter Maul inddrager i deres undersøgelse, stammer fra Konservativ Ungdoms gamle debatforum. Her huserede en bruger ved navn ”pragmatikeren” som publicerede en række indlæg der, mildt sagt, havde kant. Først efter noget tid anede de unge konservative uråd, og erfarne brugere begyndte at advare mere uerfarne brugere mod at ”fodre trollden” ved enten at bifalde eller begræde indlæggene. Det første og nok mest kendte indlæg fra ”pragmatikeren” blev publiceret dagen før grundlovsdag 2009 og havde overskriften ”Ingen stemmeret til fattige!”. I kommentarsporet erklærede flere KU’ere sig enige i synspunktet, mens andre anfægtede ”pragmatikerens” sprogbrug, og enkelte affejede indlægget som ”nazistisk vrøvl”. Diskussionen endte små to uger senere i Politiken hvor KU’s landsformand måtte præcisere at forslaget ikke afspejlede partiets officielle holdning.

Udgangspunktet er nemlig næsten altid at god netdebat er lig med deliberation, slut prut, hvorfor det er hvad forskerne leder efter - og skuffes over ikke at finde.

Takket være mediernes kvantitative logik var en fattig studerende pludselig rig på en af tidens mest knappe ressourcer: opmærksomhed. Flodbølgen var blevet en talerstol.

En uge senere igen tog TV2 Nyhederne sagen op, og Det Konservative Folkepartis politiske ordfører, Henriette Kjær, måtte utvetydigt afvise forslaget.

Ifølge Agnete Christiansen og Peter Maul har de forskere der indtil nu har studeret fænomenet, typisk betragtet trolling som noget negativt. De to retorikere mener imidlertid at trolling også kan være konstruktiv, uanset hvad intentionen bag måtte være. Fx kan trolling have en konstruktiv forstyrrende funktion. I eksemplet med "pragmatikeren" blev det i kraft af den debat som indlægget satte gang i, klart at der var grænser for enigheden blandt KU'erne. "Meningsforskelle som forummets brugere måske ikke var klar over før, blev gjort tydelige," argumenterer Agnete Christiansen. I forlængelse af dette kan trolling også have en konstruktiv opdragende funktion. Da først Politiken og senere TV2 Nyhederne begyndte at ringe, stod det klart at den interne diskussion på KU's forum ikke var så intern endda. "Mange trolls går efter folk der opfører sig naivt på nettet. Fx hvis folk på et politisk webforum tror at de diskuterer i et lukket rum, så kommer trolden og korrigerer det," forklarer Agnete Christiansen.

Bizarro debatskik #3: Når kommentar-tsunamier bliver talerstole

En tredje kritik som akademiske kommentatorer ynder at fremføre, lyder at

debatten på nettet alt for ofte drukner i tusindvis af spontane 'synsninger'. Kritikken er beslægtet med den kritik der handler om at deliberation er en mangelvare i netdebatten, men den synes i lige så høj grad at gå på at de tsunamier af flygtige og følelsesbaserede kommentarer der ifølge kritikerne træder i stedet, ikke gør noget godt for nogen.

En sådan tsunami skyllede ind over den danske weboffentlighed i januar 2012. Kort efter nytår fik den unge studerende Sofie V. Jensen offentliggjort et debatindlæg på politiken.dk der handlede om hendes trange studenterøkonomi, hvor hun bl.a. skrev at "jeg er så træt af at måtte kæmpe for retten til at kalde mig fattig". Indlægget fik i løbet af få dage små 2.000 kommentarer med på vejen på Politikens netavis og afstedkom sideløbende hundredvis af kommentarer på andre netaviser. Mange af kommentarerne var kritiske; som redaktionen på politiken.dk formulerede det da de første gang fulgte op på sagen dagen efter at indlægget var blevet publiceret på netavisen: "Der er langt mellem dem der udviser sympati for den fattige studerende." Ikke desto mindre blev Sofie V. Jensen efter to dage inviteret i Go' Morgen Danmark på TV2 og interviewet af P3; efter fire dage var hun i Deadline på DR2; og efter tre uger nåede hun og hendes indlæg til Tyskland takket være nyhedssitet Spiegel Online.

I den megen omtale som Sofie V.

Jensen og hendes indlæg fik både på nettet, i den trykte presse og i fjernsynet, blev det igen og igen fremhævet at indlægget "indtil videre" og "foreløbig" havde affødt "flere end 1.800" eller "næsten 2.000 kommentarer", og at det således var det "mest diskuterede og mest læste debatindlæg nogensinde" på politiken.dk. Hvad der stod i kommentarerne, gjorde tilsyneladende ikke den store forskel så længe der var mange af dem, og så længe den seneste kommentar blev ved med at avle den næste. Takket være mediernes kvantitative logik var en fattig studerende pludselig rig på en af tidens mest knappe ressourcer: opmærksomhed. Flodbølgen var blevet en talerstol. Og ja, umiddelbart var opmærksomheden flygtig og taletiden kort. Men i løbet af det næste år bragte Politiken adskillige omtaler af og interviews med Sofie V. Jensen, og omkring studiestart tog en forbrugerøkonom hende endda i forsvar i avisen og gav hende ret i at mange studerende faktisk var fattige. Først taletid, så anerkendelse. Ikke helt, ja, måske ligefrem det omvendte af hvad kommentar-tsunamier typisk får skyld for. Men sådan er det på Bizarro World Wide Web. **R**